

Divjačina za dolarje

Mercatorjev tozd hladilnica ima posebno skladišče, namenjeno divjačini, ki jo Gruda, tozd Agrotehnika in tozd Lovec, že dvajset let uspešno izvažata na Zahod, največ v ZR Nemčijo. Lani je bilo tega mesa 400, letos pa ga bo že 550 ton. Vendar bi vsi dolarji lahko splavali po vodi (okrog dva milijona na leto), če se izvoznika ne bi na hitro zmenila z Mercatorjevo hladilnico za temeljito obnovo hladilnice in skladišč.

V ZR Nemčiji so konec lanskega leta izdali poseben zakon, ki določa natančne pogoje za uvoz živeža, kamor sodi tudi divjačina. Predpisali so, kako morajo biti opremljene hladilnice in skladišča, kako je treba razviti divjačino in njenim mesom oziroma kožo, da bi jo smeli uvoziti iz Jugoslavije oziroma drugih dežel. Prizadete delovne organizacije v Ljubljani so ta zakon takoj proučile in se po hitrem postopku dogovorile za posodobitev Mercatorjeve hladilnice z najsodobnejšo veterinarsko in sanitarno opremo.

»Pravzaprav smo zgradili povsem nov objekt s 500 kvadratnimi metri prostora za sprejem, razkuževanje, ohlajanje in pripravo divjačine. Zgradili smo ga v rekordnem času, v treh mesecih, za kar smo potrebovali 10 milijonov dinarjev. Ker imamo z Agrotehniko sporazum o združevanju dela in sredstev, denarnih zagat ni bilo in tako smo se na hitro ali elastično, če hočete, prilagodili zahtevam zahodnega trga,« je razložil inž. Živko Velkavrh, direktor Mercatorjevega tozda Hladilnica.

Tako so zgradili najsodobnejše opremljeno hladilnico za divjačino pri nas, kamor bodo lovska društva in družine odslej vozile svoj uplen, se pravi zajce, srne, divje prašiče, jelene, muflone in včasih tudi medvede. Pred leti smo bili žalostne priče uplenjene

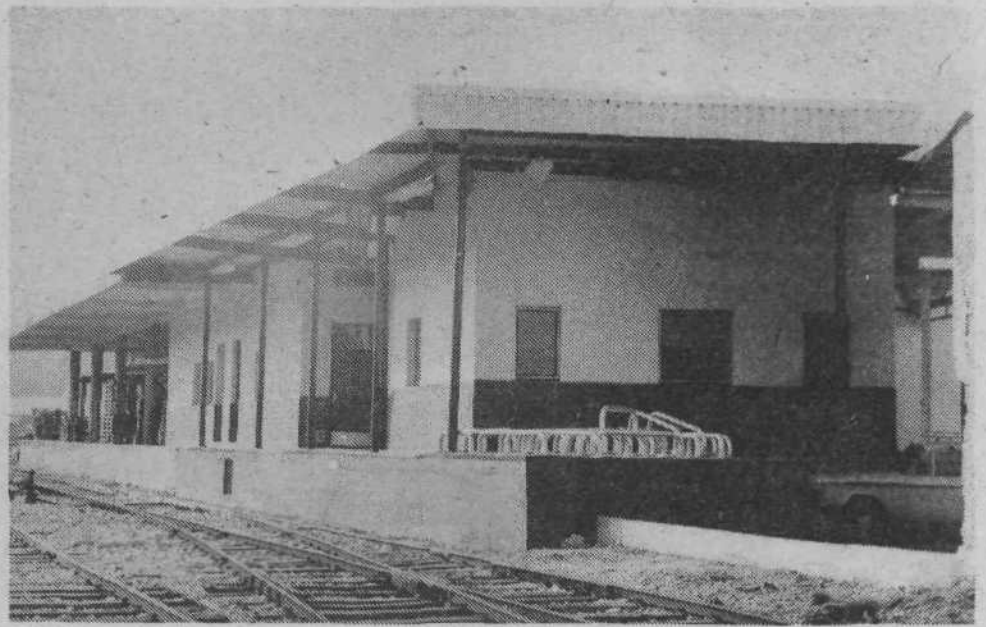
divjačine, ki se je valjala na avtobusni postaji, dokler je niso odpeljali. Ti časi so že zdavnaj mimo; povsod so uredili zbirališča s hladilniki oziroma hladilnimi skrinjami.

»Dosljej smo izvažali cele živali (razen drobovine), po novem pa jih bomo morali dati iz kože, odstraniti okončine, vtakniti v posebne vreče, zamrzniti in potem v hladilnikih poslati v tujino. Malce nas le skrbi, kako bo s kožami, saj predstavljajo dragoceno surovino, postopek konzerviranja pa je precej drag. Upamo, da bo Koteks-Tobus našel izhod,« je še povedal direktor Mercatorjeve hladilnice inž. Živko Velkavrh.

Kasneje bodo to divjačino po vsej verjetnosti še razkosali in pošiljali v vakuumsko zaprtih vrečkah, s čimer bodo vložili vanjo še več dela. Vsekakor so pripravljene ugoditi tujemu partnerju, kajti divjačina je ena od tistih vrst blaga, ki na tujem trgu dosega visoko raven cen.

»Predvidevamo, da bomo z divjačino letos zaslužili 2,5 milijona dolarjev, leta 1985 pa računamo že s tremi milijoni,« je optimistično napovedal direktor hladilnice, ki bo slovesno otvoritev na Mesarski ulici doživela sredi novembra.

A. ADAMIČ

Skladišče za divjačino, ki jo izvažajo na konvertibilno tržišče, so temeljito prenovili

OBRTNIKI STARE LJUBLJANE

»Dohtar« za harmonike

Danes je v Ljubljani en sam uglaševalec harmonik. To je Marjan Vokal, devetinpetdesetletni mož, s katerim se je prav prijetno in zanimivo pogovarjati. Osemdesetodstotni srčni invalid je in zato dela le štiri ure na dan. Njegova majhna delavnica je prepolna harmonik.

»Seveda jih je veliko, a če bi prevzel vse, ki mi jih prinesejo, bi še noter ne mogli stopiti, toliko bi jih bilo! Harmonike mi prinašajo učenci glasbene šole, folklorne skupine, posamezniki. Vedno gledam, da jih otrokom iz glasbene šole takoj popravim ali vsaj v nekaj dneh, za generalna popravila pa jih naročim ob počitnicah, saj tako utrpijo najmanj škode.«

Harmonike romajo v to edino delavnico v Ljubljani iz različnih krajev Slovenije. Prinašajo jih od vsepovsod, iz Ajdovščine, Kopra, s Komne. Ene pripeljejo z Dolenjske, druge priromajo s Štajerske, tretje spet z Gorenjske.

»Teh ljudi z dežele ne morem zavrniti, saj pridejo od daleč. Tiste, ki so iz Ljubljane, pa pošljem nazaj, da potem povprašajo po telefonu, ali pa se kako drugače dogovorim z njimi za kakšno 'luknjo', ko jih lahko vzamem.«

Marjan Vokal se že trideset let druží s harmonikami in ob tako dolgi dobi se človek nehote spomni, kako je bilo na začetku.

»V stari Jugoslaviji je bilo težko. Bil sem 'švoh' pobček in za mehanika ali kovača me res niso mogli dati. Zato sem končal šolo mizarske stroke. Če bi se še enkrat učil, bi se najraje po isti metodi. V začetku sem mislil, da se tu igra, a mi mojster tega ni dovolil. Treba je bilo trdo delati. Mojster je bil strog. Pri delu ni poznal nobenega pardona – pa je to bilo kar dobro. V delavnici sem vedno ostajal zadnji. Vse sem moral počistiti in pospraviti ter pripraviti za naslednji dan. Pozimi sem vstajal zelo zgodaj. Prihajal sem pred vsemi, da sem zakuril, da so potem mojster in drugi

vajenci prišli na toplo. Treba je bilo popravljati harmonike in za to je potreben posluh. Danes je moje delo predvsem uglaševanje, a zraven spada tudi popravilo. Nikomur ne morem reči, če mu harmonika zataji, da je ne znam popraviti.«

Na eni od polic v delavnici čaka na svojo vrsto tudi neka stara precej »zdelana harmonika«. Zanj bo potrebnega veliko časa in truda, a mojster Marjan možu, ki jo je prinesel iz Kopra, ni mogel odreči, saj mu inštrument pomeni veliko, ker je nanj igral še med vojno v partizanih.

»V delo se je potrebno poglobiti, predvsem pri starih harmonikah. Z novimi je lahko, a za stare je treba veliko ljubezni in potrpljenja. Z inštrumenti je tako kot z ljudmi; h dohtarju gremo, da nas pozdravi in pomladi. Sedaj je čas ohceti in precej kmečkih 'muskontarjev' prinese sem svoje harmonike. Saj veste, ko je enkrat vinček v vretju, so tudi 'muskontarji tu!'«

Harmonik, ki čakajo na popravilo, je veliko, a rok, ki bi jih popravljale, kaj malo.

»Če bi bil ta poklic bolj donosen, bi se več ljudi ukvarjalo s tem delom. Prej sta bila v Ljubljani sicer še dva, a sta umrla. In tako sem ostal sam. Drugo leto mi poteče starostna, vendar bom potem imel popoldansko obrt, dokler bom še lahko delal.«

Da, taka ljubezen do inštrumentov je res nekaj velikega. Vendar: ali se bo našel še kakšen mojster Marjan, ki mu bo družba harmonik v veselje celo življenje?

MILICA GOJANOVIC

KULTURNA DEJAVNOST KS

S povezovanjem do uspeha

Krajevna skupnost je mesto, kjer bi morali vsestransko združevati ljudi določenega krajevnega območja; kultura pa je področje, ki ima morda bolj kot druge dejavnosti moč in možnost, da to nalogo uspešno in zadovoljivo opravi.

Kljub temu pa pri ZKO Ljubljana Center še zmeraj ugotavljajo, da je tudi v naših krajevnih skupnostih kulturna akcija še vedno omejena v glavnem na organizacijo proslav, katerih kulturni program je v glavnem »uvožen« in to najpogosteje kar s poklicnimi izvajalci. To je morda najpreprostejša organizacija nekega kulturnega dogodka, pri ZKO Center pa se upravičeno sprašujejo, če tudi najcenejša in najučinkovitejša. Se posebej, če vemo, da je katerikoli poklicni umetnik ali skupina v naši občini tako rekoč vsakemu občanu »pred nosom«.

ZKO Center si prizadeva v krajevnih skupnostih, skupaj z njihovimi komisijami za kulturo, razvijati kulturno življenje, ki bi krajanom omogočalo spoznati najprej društva in skupine njihove krajevne skupnosti – zlasti šolska kulturna društva, pomembne družbene, politične, kulturne in znanstvene delavce, ki živijo na njenem območju, pa naj bi spoznali v srečanjih in pogovorih z njimi. Tako bi bilo kljub skromnim finančnim sredstvom mogoče pripraviti pestrejšo »kulturno ponudbo«. Del tega je že zaživelo v krajevnih skupnostih Gradišče in Stari Vodmat.

Če velja za druge občine v Sloveniji in njihove krajevne skupnosti načelo, naj bi pospešeno spodbujali ustanavljanje novih kulturnih društev v okviru KS, je to za občino Ljubljana Center manj primerno zaradi »velikosti« same občine, saj sta si dve, recimo, najbolj oddaljeni krajevni skupnosti ena od druge komaj za streljaj. Za mladino je primernejše, če se povezuje v šolskih kulturnih društvih, študentje imajo na voljo celo paleto svojih društev, odraslih članov ljubiteljev ene zvrsti kulture pa je v okviru ene krajevne skupnosti premalo, da bi bilo kadrovske, finančne in tudi prostorsko smotno oblikovati novo društvo. Tako povezuje, na primer, Društvo slovenskih likovnih samorastnikov ljubitelje likovne dejavnosti iz vse Ljubljane, za vse sta »odprti« plesni društvi France Marolt ali Tine Rožanc, prav tako tudi glasbena društva, ki imajo prej malo kot preveč pevcev. Tudi pevci upokojevcem imajo svoj zbor v društvu Ivan Cankar na Novem trgu in vabijo v svoje vrste ljubitelje zborovskega petja, saj jih je zaenkrat komaj nekaj več kot trideset.

Na kratko, so poudarili pri ZKO Center, zaradi zgoščenosti na majhnem prostoru se velja vključevati v obstoječa društva, saj

bomo tako varčevali, društvom pa pomagali iz kadrovske in prostorske zadreg.

Od skupno dvanajstih krajevnih skupnosti v naši občini deluje le v eni krajevni skupnosti kulturno društvo in v eni lučkovna skupina (skupaj 49 članov), drugih deset krajevnih skupnosti pa nima nobene organizirane oblike ljubiteljske kulturne dejavnosti. Zanimivo je, da v treh krajevnih skupnostih delujejo tudi tehnične ljubiteljske skupine (mladinski tehnični center). Nobena krajevna skupnost na območju Centra nima svoje knjižnice z izjemo izposojevališča v KS Poljane.

Predvsem v večjem sodelovanju, povezovanju in informiranosti lahko iščemo uspeh tako kulturnih društev kot vsestransko uspešno delovanje krajevnih skupnosti.

V. L.

Dež proti čisti Ljubljani

Akcija za čisto in zeleno Ljubljano, ki je bila prvo oktobrsko soboto, je bila bolj ali manj neuspešna. Tako je bilo v večini ljubljanskih občin, tudi v Centru.

Edini, ki niso »zatajili«, so bili šolarji, saj so pridno čistili ves dan. Ob tem je treba dodati, da so nekatere šole pripravile akcijo čiščenja že prej, večina pa pozneje, ker je 2. oktobra deževalo. Zato je brzkone tudi večina Ljubljancev raje ostala med štirimi stenami. Zelo so se potrudili tudi komunalci, ki so samo v občini Center opravili 19 voženj in odpeljali 97 kubičnih metrov odpadnega blaga. Iz krajevne skupnosti Prule so odpeljali 30 kubičnih metrov, opravili pa so 6 voženj, iz krajevne skupnosti Poljane so enkrat odpeljali 5 kubičnih metrov, iz krajevne skupnosti Nove Poljane pa 8 kubičnih metrov odpadnega blaga. V krajevni skupnosti Tabor so odpeljali 4 kubične metre odpadnega blaga, v Ajdovščini so za odvoz zbrali kar 16 kubičnih metrov neuporabnih stvari, v Gradišču pa še nekaj več: 24 kubičnih metrov. Iz krajevne skupnosti J. Prašnikar so odpeljali 10 kubičnih metrov odpadnega blaga.

Da bi bile prihodnje akcije bolj uspešne, so se člani koordinacijskega odbora za čisto in zeleno Ljubljano pri predsedstvu MK SZDL dogovorili, da bodo že do sredine novembra pripravili programe, po katerih bodo delali prihodnje leto. Tako bodo tudi v občini Center pripravili program dela za naslednje leto, ko predvidevajo vsesplošno čistilno akcijo sredi aprila.

Tale prizor sicer ni posledica neuspele akcije za zeleno in čisto Ljubljano. Gre za malomarnost če že ne za neodgovorno uničevanje.